

Föreningen Utveckla Örbyhus-Tobo-Vendel

Slutrapport för projektet

Framtidsfabriken 2018-2021

Varför ville vi genomföra projektet?

Bakgrunden är att föreningen under hösten anordnade antal öppna workshops för att ta fram en utvecklingsplan för bygden som sträcker sig till året 2025. Utvecklingsplanen blev en sammanfattning av de deltagande medborgarnas tankar och visioner om hur deras ort ska se ut i framtiden. Denna plan förankrades sedan i Tierps kommuns Vision 2030. Behovet av stärkt lokal utveckling blev även tydlig under våra regelbundna kvartalsfika där politiker och medborgare möts.

Vad ville vi med projektet?

Vi ville skapa en samlingspunkt för alla kreativa krafter i området, en lokal för möten, evenemang, kontor, mm. Vi ville förebygga utarmningen av den lokala utvecklingen i och med att Örbyhus med omnejd på grund av dess pendlarläge riskerar att bli en "sovby", som präglas av att invånare inte aktiverar sig i lokalsamhället.

Vår grundansats var: för att kunna arbeta för hållbarhet i närområdet behövs förbättrade förutsättningar, i form av dels en fysisk lokal och dels en funktion av utvecklingsfrämjare. Ambitionen med projektet var att främja hållbar utveckling genom gränsöverskridande och kunskapsspridande möten och samverkan.

Hur var projektet förankrat och upplagt?

Projektet har haft en styrgrupp med en representant från Utveckla ÖTV (Sandra Norgren), en representant från Företagarföreningen ÖTV (Ewa Erixon) samt Tierps kommuns näringslivs- och landsbygdsutvecklare (Petra Kessler).

Projektet har letts av en projektledare (Isabelle Axelsson) som arbetat deltid (40%) under hela projektiden med ansvar att samordna och arbeta för att uppnå projektmålen.

Vad var projektets mål, och hur blev utfallet?

Kortsiktiga mål (2018-2021)	Utfall och kommentar:
1) Att skapa medvetenhet om omställning till hållbar utveckling → Mätbart mål: Minst 50 personer ska ha blivit omställningsambassadörer.	20 personer är utbildade omställningsambassadörer. Pga coronapandemin ställde vi in aktiviteter. Vi testade under våren 2021 att anordna utbildningen digitalt, men vi ser helst att utbildningarna anordnas fysiskt. → Föreningen kommer att fortsätta anordna omställningsutbildningar.
2) Att kartlägga målgruppers behov och önskemål kring vad som behövs för att kunna ställa om till ett hållbart samhälle samt utreda vad som krävs utifrån kartläggningen. → Mätbart mål: Minst 1 lokalt socialt företag ska ha startat utifrån kartläggningen.	Vi har bland annat gjort en lokalekonomisk analys (LEA) av Örbyhus. 1 lokalt socialt företag har etablerat sig i fastigheten där projektet Framtidsfabriken bedrevs, dock inte utifrån kartläggningen/LEAn. 1 ekonomisk förening har startats utifrån projektets kartläggning (Framtidsfabriken ekonomisk förening).

3) Att skapa ett utvecklingscentrum som fylls av aktiviteter. → Mätbart mål: Ideell arbetstid om 4239 timmar, konkretiserad i aktivitetsplan.	På grund av coronapandemin ställde vi in i princip alla aktiviteter 2020. Den ideella arbetstiden har uppgått till 2075 timmar. → Föreningen fortsätter anordna aktiviteter och studiecirklar efter projektiden, som innebär ideell arbetstid.
Långsiktiga mål (behövde inte uppfyllas under projektiden 2018-2021): A) Det finns en överenskommelse mellan offentlig, privat och ideell sektor om hur vi ska ställa om till ett hållbart samhälle.	Vi har tryckt på för att få till stånd samt varit delaktiga i kommunens LÖK-process (lokal överenskommelse) och nya riktlinjer för fördjupade samarbeten med civilsamhälle (bland annat riktlinjer kring IOP).
B) Det finns ett utvecklingscentrum och en utvecklingslots (lokal och stödfunktion) som utifrån behov och önskemål främjar hållbar utveckling.	Det har uppstått en arbetsgrupp som undersöker möjligheten att köpa hela fastigheten och driva verksamhet för lokal utveckling.
C) Det finns nya företag, gärna kooperativ, som arbetar cirkulärt och inkluderar människor långt ifrån arbetsmarknaden.	Företagen Butik Spektra och HälsoOasen flyttade till samma fastighet tack vare att Framtidsfabriken etablerades där och visade på klusterpotential.

Lärdomar och framåtblick för föreningen

Föreningen tar nu vid där projektet slutar. Föreningens vanliga verksamhet är att underlätta engagemang och främja samverkan - till exempel kan en person höra av sig med en idé som den vill genomföra, vi kan då lotsa till passande förening för genomförandet, vi kan vara plattformen för genomförandet, eller så kan vi vara en brygga för samverkan mellan olika föreningar i genomförandet. Det här projektet gav en förstärkt operativ förmåga genom lokalt utvecklingscentrum (projektlokalen) och lokal utvecklingslots (projektledare), men projektet var i hög grad kopplat till föreningens vanliga verksamhet.

Vi har spridit information till bygdens föreningar. Vi har anordnat möten av varierande storlek och haft många samtal. Vi har synts i lokala tidningar, radio och TV. Totalt har detta lett till att många hört talas om Framtidsfabriken och föreningen.

Att nå ut till medborgare och andra aktörer är dock fortfarande en knäckfråga, för vår förening likväl som andra föreningar, företag samt kommunen. Vi tror på att samla och samordna information gemensamt. Det blir ett viktigt inspel i processen att ta fram en generell lokal överenskommelse tillsammans med kommunen, men också underlag till ett idéburet offentligt partnerskap (IOP). Vi behöver långsiktiga överenskommelser för att göra optimal.

Föreningen har tack vare projektet erfarenhet av att vara arbetsgivare. Vi har gjort LEA av Örbyhus där olika behov och idéer finns i rapporten, att arbeta vidare med. En erfarenhet är att följande är en svårighet - vad är egentligen människors behov? Hur kommer vi "på djupet"? Några svar är att det krävs tillit, det tar lång tid och kräver ihärdighet.

Genomförda aktiviteter under projekttiden 2018-2021:

Maj 2018 startade projektet, då lokalen inreddes och på sommaren anordnades skaparverkstad för barn och unga. Under hösten fortsatte skaparverkstad för daglediga, på initiativ av en ideell ledare. Höstens stora evenemang och avstamp var Framtidsveckan, som anordnades i oktober tillsammans med Tierps kommun och ABF m.fl. I slutet av november 2018 anordnades tillsammans med Näringsliv i Samverkan arrangemanget Företagståget, riktat mot företag och föreningar, med förhoppningen att fungera som ett avstamp i projektet gällande kommunikation med bygdens föreningar och företag.

Under 2019 fortsatte aktiviteter, den första omställningsutbildningen skedde, och arbetet med en lokalekonomisk analys (LEA) i Örbyhus inleddes.

2020-21 drabbade coronapandemin hela världen och även Örbyhus-Tobo-Vendel, vilket påverkade vårt projekt. Vi ställde om till delvis digitala aktiviteter, och arbetade för en LÖK (lokal överenskommelse) i kommunen.

Följande aktiviteter har skett under projekttiden, ett axplock:

- Skaparverkstad för barn och unga under sommaren 2018 (totalt 45 deltagare och 9 ideella konstnärliga ledare), med material och fika finansierat av Uppsala läns barnavårdsförbund
- Tillsammansfest för sammanhållning anordnades i juni månad tillsammans med olika föreningar och organisationer
- Medborgarcafée/Tillsammancafée - veckovis chans för medborgare att samtala om samhällsfrågor
- Supersöndag 2018 med föreningsmässan, marknad med närproducerat och lokalsamtal med Po Tidholm
- Skaparfredagar - varannan vecka skaparverkstad för daglediga
- REKO-matutlämningar - en gång per månad (på Eriks torg i Örbyhus)
- Företagståget - samarrangemang med Näringsliv i Samverkan (Tierps kommun, ÖTV företagarförening och Tierps företagarförening), en kväll för företag och föreningar att prata om vad som är bra med Örbyhus, vad som kan bli bättre och hur vi kan samarbeta
- Mångfaldsmat på Framtidsfabriken - ett matprojekt kopplat till företagande och integration, delvis finansierat med Regionala tillväxtmedel
- Örbyhus skola (åk 8) har besökt Framtidsfabriken på sin yrkesdag och fått presentation om civilsamhället i Sverige och ÖTV samt om föreningen Utveckla ÖTV och Framtidsfabriken
- Vi har arrangerat en kulturdag för Örbyhus skola (åk 7) med temat Dåtid, nutid och framtid i Örbyhus med omnejd. Under dagen fick de lyssna på berättelser från bygden tillsammans med tre kunniga invånare, måla vykort från bygden tillsammans med lokal illustratör och sedan vara med i en workshop om bygdens framtid (+ information om ungdomscheckar) tillsammans med ungdomscoach från Ung i Nedre Dalälven.
- Skaparfredagar - utökade 2019 till öppet varje vecka istället för varannan vecka
- Medborgarcafée/Drop-in fika. Veckovis chans för medborgare att samtala om samhällsfrågor
- Supersöndag juni 2019, då en rälsbuss trafikerade sträckan Örbyhus-Harg. Med fika, klädoteck, prova-på dart, loppis och grannbutik (Spektra) i samma fastighet öppet samtidigt, m.m.
- Klädbytardagar och Prylbytardag
- Lokalekonomisk analys (LEA) av Örbyhus

- Uppstartsmöte för Grannsamverkansgrupper
- #DagensUngdom - fredagsöppet för unga från ca 10 år under 2018. Verksamheten fortsatte en period 2019 efter att projektledarna avslutat ett paraplychecksprojektet inom Leader NeDa, tack vare nya ledare som ställde upp.
- Föreningar och grupper har lånat Framtidsfabriken för möten och studiecirkel/folkbildning
- Möte med kommunens nya hållbarhetsstrateg
- Studiecirkel om Agenda 2030
- Förberedande arbete inför höstens Framtidsvecka
- Supersöndag augusti 2021 för att fira föreningen 5 år och Framtidsfabriken 1 år

Vad har projektet resulterat i?

Bland annat:

- Sänkt tröskel för engagemang
- Långsiktiga frön för hållbar utveckling är sådda
- Ökad andel lokalproducerad mat konsumeras
- Flera möten mellan olika individer och föreningar har ägt rum, med många synergieffekter
- Många personer har deltagit i skapande verksamhet/Makerspace
- Påbörjad process för hur kommun och lokalsamhälle kan samarbeta (LÖK och IOP)
- Inskickad ansökan till olika Postkodlotteriet om möten med natur i samarbete med olika föreningar (tyvärr inte beviljad)
- Inskickad ansökan till Länsstyrelsen om att genomföra vandringsled tillsammans med olika föreningar (beviljad)
- Inskickad ansökan till Leader NeDa om att marknadsföra REKO (beviljad och insats genomförd)
- Inskickad ansökan till Leader NeDa om att upprätta en kanotstation i Örbyhus i samarbete med olika föreningar (beviljad och insats genomförs 2021)
- Initierat och fördjupat samarbete med lokala ankarinstitutioner som skola, trossamfund, butiker i Örbyhus centrum och Företagarföreningen ÖTV samt Tierps kommun.

Enkät om projektet Framtidsfabriken

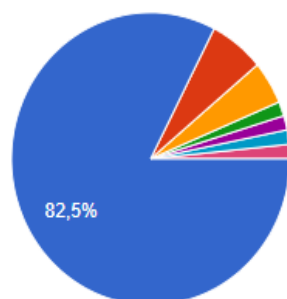
En digital utvärderingsenkät var öppen 1-15/5-2021 och spreds i föreningens sociala medier. 65 svar inkom, och visar tydligt att många tycker att projektet inneburit en positiv kraft och en tillgång. Det framgår även att behovet av en samlingspunkt för kreativa krafter, en lokal för möten, evenemang, kontor m.m. kvarstår.

Nedan presenteras svaren:

Frågor om dig

Var bor du?

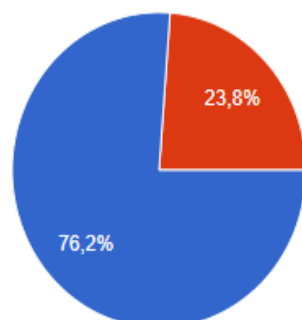
63 svar

- Örbyhus med omnejd
- Tobo med omnejd
- Vendel med omnejd
- Arjeplog
- Arjeplog numera sedan juli 2020
- Tierp
- Kommer från Örbyhus, bor i Tierp

Vad identifierar du dig som?

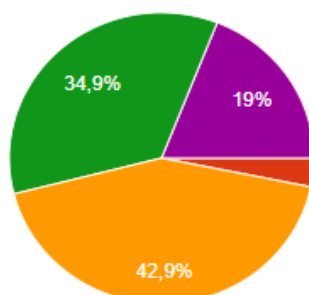
63 svar

- Tjej / kvinna
- Kille / man
- Varken eller / icke-binär

Hur gammal är du?

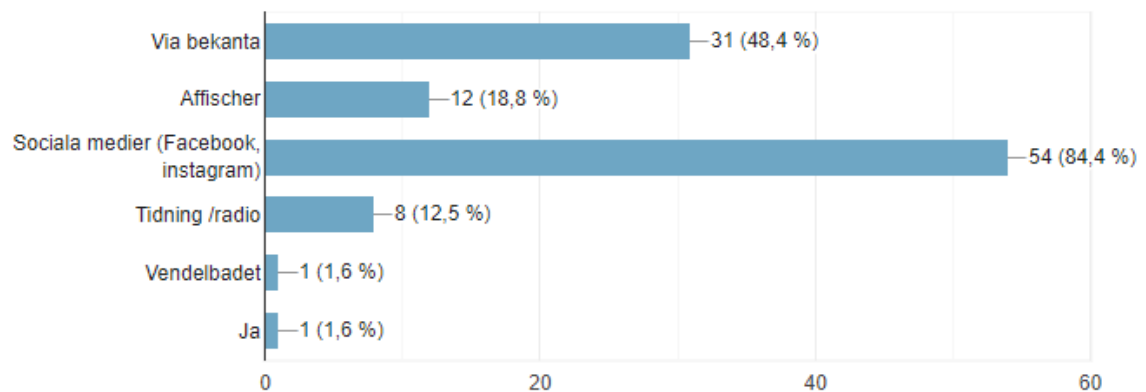
63 svar

- Yngre än 16
- 16-24
- 25-44
- 45-64
- 65 eller äldre

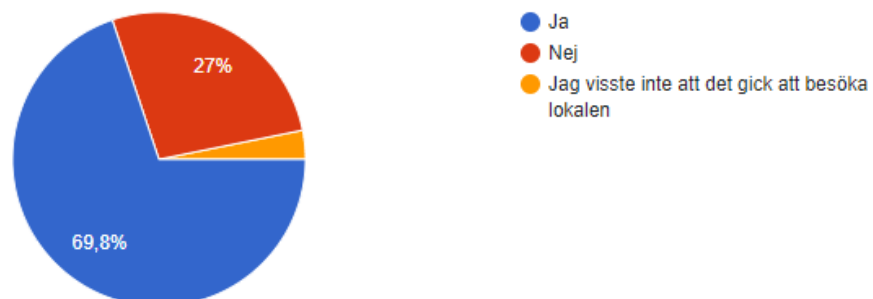
Hur har du hört talas om Framtidsfabriken? (du kan välja flera alternativ)

64 svar

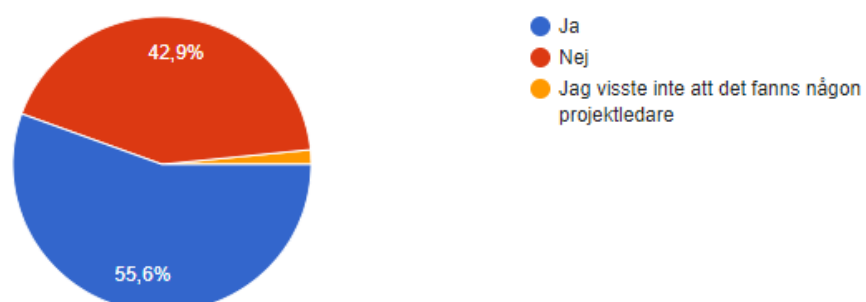
Har du besökt lokalen Framtidsfabriken under projekttiden (på någon aktivitet, evenemang, kurs, möte...)?

63 svar

Har du haft kontakt med projektledaren för Framtidsfabriken under projekttiden (Isabelle Axelsson)?

63 svar

Vad har projektet Framtidsfabriken betytt för dig och samhället?

44 svar

Mycket

En samlingspunkt, viktigt

Man blir glad av att projektet lyft det lokala.

Det känns mer hoppfullt. Att samhället vill leva och utvecklas

Mycket positivt, de har ordnat bra saker som klädbytdag och hållbarhetsvecka

Väldigt mycket. Tack alla ni som gjort så mycket för många. Så roligt vara där. ☐❤❤

Ett samarbete mellan föreningarna och en tydligare bild över vad sm händer i närområdet.

Det har lyft frågor och hjälpt oss sammanföra ideer för ett mer levande samhälle

Det blev en sammanhållande plats där det hänt nått nytt i samhället. Tråkigt med Coronan som satte käppar i hjulet!

Jag har verkligen uppskattat de "små" aktiviteter som loppis, klädbytdagar och pyssel på plats, med möjlighet till fika. Även om jag inte deltagit i odling på torget så gillar jag att den finns. Sen är det guld värt att det finns en samlad kraft för att driva våra frågor mot kommunen. Och en drivande kraft för hållbar utveckling (mat nod, protester mm)

Bra information om vad som är på gång i vårt samhälle.

Bidrog till att invånarna i Örbyhus engagerade sig i frågor som rör vår bygd tack vare lättillgänglig info.

De har stått för dialog med politikerna i Tierps kommun - bl a upplåtit lokal vid möten.

De hjälpte till/skapade debatt så vi fick behålla vårt poolområde i Örbyhus! 🖐

Dehar betytt mycket - tycker de borde finnas kvar för alltid.

Bara bra.

Jättemycket, dom kämpade så att vi skulle få ha vårat utebad kvar.

Fått mig att leverera lokal mat till local food och att delta i flera av kommunens utvecklingsprogram

Bra för bygden. Det för människor närmare varandra och fler hjälps åt istället för att man tror att andra tex kommunen ska ordna allt.

För mig personligen inte så mycket, men för Örbyhus, Tobo och Vendel området tror jag att det var bra då det inte känns som kommunen bryr sig speciellt. Så det känns bra att har funnits människor som kunnat föra talan och föra fram ideer åt invånarna.

Inspirerar och väcker idéer, även om det i mitt fall stannat som idéer.

Ja tycker att dom jobbat mycket för projektet och fått Örbyhus att blomstra mera

Projektet har plockat upp och provat nya ideer om hur samhället kan utvecklas.

Tyckte det var jättebra med klädbytdagarna, garderoben, barnaktiviteter a mm

Alltid trevligt när det finns engagerade människor

Jag tror att det har varit mycket betydelsefullt!

Lekplatser, aktiviteter

Gemenskap

Varit där på möte.

Har sett resultat av FF's arbete lokalt, vid matutdelning och annat.

Det känns som verksamheten gav mera liv åt samhället

Jag är inte så insatt

Jag tycker att det varit väldigt bra. De har samlat människor till olika aktiviteter och engagemang. De har gjort ett otroligt arbete med till exempel situationen med vendelbadet. Jag anser att Framtidsfabriken behövs. Det finns stora potential till att det skulle hjälpa människor att samarbeta och utveckla samhället i en positiv riktning.

Att det finns en framtidstro

Mycket! Framtidsfabriken har betytt oerhört mycket för vårt lilla samhälle och jag hoppas att fler kommer engagera sig för att göra örbyhus en ännu trevligare plats att bo på.

Någon driver och sätter örbyhus i fokus

Min känsla är att dom sett till att ÖTV inte glömts bort hos dom styrande i Tierp.

Nybyggnation i centrum + vendel badet.

Engagemang hos många boende i området.

Dom hade väl stor påverkan att vi fick igenom en rust av Vendelbadet

Info om orten

Visste ju inte att man som medborgare kunde vara med och påverka

Mycket, en plattform för oss medborgare. Vi har tillsammans lyft viktiga frågor i lokalsamhället.

Ni har anordnat roliga evenemang och är glad att kunna handla på rekoringen. Det Inger mer "liv" till Örbyhus.

Mycket. Närmare kontakt med politiker. En möjlighet att vi kan lyfta Örbyhus, Tobo och Vendel tillsammans.

Renoveringen av badet betyder mycket då vi är en barnfamilj, så allt ni gjort kring det betyder massor!

Det har varit en stor tillgång och trevlig tillökning av händelser i bygden.

Föreningen Utveckla Örbyhus-Tobo-Vendel
Slutrapport för projektet
Framtidsfabriken 2018-2021

Tack för förtroendet att leda projektet!
/ Isabelle Axelsson, Örbyhus 2021-05-31